

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

2. De Accusationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

§. II.

De Accusationibus.

10 Sciendum 1. Accusationem propriè huic loco sumptam, & prout opponitur Actioni Civili, juxta communem ex §. 10. *Inst. de injur. & l. fin C. h. r.* in hunc sensum definiri: est delatio & persecutio criminis apud competentem Judicem publicæ vindictæ causâ & legitime facta. Ab inquisitione differt per verbum delatio; hanc enim ex instituto factam non requirit Inquisitio, sed sufficiunt indicia alia, vel fama. A Denuntiatione, quod hæc non semper fiat publicæ vindictæ causâ, sed privatæ correctionis ergo, si sit Evangelica, vel utilitatis quidem publicæ nonnunquam, at sine pœnæ intentione, si sit Canonica: item quod denuntiantis non sit insistere delationi factæ, bene tamen accusantis. Ab utraque autem per formam & modum aut solennitatem, quam requirit Accusatio, non verò Inquisitio, vel Denuntiatio: eamque insinuavi per vocem legitime. Unde

11 Sc. 2. Ut Accusatio fiat legitime, requiri 1. oblationem libelli, in quo scriptum sit nomen Accusatoris: Rei: Judicis: facti species accurata, seu expressio delicti cum suis circumstantiis quoad complices, locum, tempus, ita ut etiam dies & hora, si id ad purificationem Rei faciat, & ille exigat, exprimi debeant. Conclusio tamen, seu petitio pœnæ non est exprimenda; cum Judex per se teneatur infligere pœnam, quæ à Jure determinata est, & eam scire præsumatur, vel, si determinata in Jure non sit, ab ipsius arbitrio pendeat. 2. Inscriptionem Accusatoris, quæ se obligat ad pœnam Talionis, h. e. ad illam pœnam, quæ probato crimine subeunda foret accusato, casu quo in probatione criminis deficeret. Si verò probet quidem, at non plenè, Reus non statim absolvitur, sicut in causis Civilibus Actore non probante, sed adhibetur tortura. 3. Hodierne saltem moribus cautionem per fidejussores vel pignora de proseguenda lite usque ad finem judicii, de solvendis expensis, si Accusator non sufficienter probaret delictum, & de damno, si quod patitur Reus ex accusatione delicti non probati refarciendo: quam cautionem si non præstet Accusator, detinendus est in custodia, usquedum vel probet crimen alteri objectum, vel urgentia ejus indicia demonstraverit. Interim tam oblationis libelli necessitas, quam Inscriptio ad pœnam Talionis, de consuetudine saltem, in foro Civili hodie abrogata est, ne metu hujus pœnæ absterreantur homines ab accusatione delinquentium cum damno Reipublicæ: sed huic Inscriptioni subrogata nunc est pœna arbitraria, & cautio supra dicta de satisfactione pro injuria & damno, atque expensis. In arbitrio autem accusatoris est hodie, an in scriptis, vel oretenus, accusare velit, an per libellum solennem, vel per simplicem querelam. Ex quibus apparet, Accusationem strictè sumptam ab usu fori re-

cessisse, & crimina in Judicium deferri vel per Accusationem verbalem, & non solennem, vel per Denuntiationem Judicalem, vel per Inquisitionem, vel per constitutos Procuratores fisci, ut vocant.

Sc. 3. Effectum Accusationis ex parte Judicis 1. esse potestatem citandi accusatum, etiam realiter per capturam, si delictum sit grave, præcedente tamen probabili conjecturâ criminis ab accusato patrati, cumque servandi in custodia, vel etiam in carcere vinculis ligatum, si persona sit vilis, de fuga & effractione suspecta: si tamen pœna ad quam agitur, non sit corporalis, pro apprehensione reali & per hictores rectè admittitur cautio idonea de *Judicio fisci, & judicatum solvi*. 2. Obligationem observandæ ea, quæ ad Processum Judicium requiruntur diximus in Lib. II. uti est citare Reum, procurare contestationem litis, exigere probationes criminis ab Accusatore, audire exceptiones Rei, ferre sententiam &c. Ex parte accusati autem inhabilitatem ad Dignitates, quamdiu pendet accusatio. *c. 4. h. r.* Si tamen accusationem illius, de quo eligendus ad Dignitatem Ecclesiasticam agitur, non præcessit infamia, electio per illam non impeditur. *c. 13. & 23. eod.* cum non debeat esse in potestate maligni hominis sola objectione criminis aliquid impedire à promotione Ecclesiastica. Denique ex parte accusantis obligationem plenè probandi delictum, & non desistendi ab accusatione cepta publici criminis sine consensu accusati, & licentia Judicis justa de causâ, quia v. g. error deceptus accusavit. Secus, incurreret pœnam infamiae, & 5. librarum auri cum obligatione ad damna & expensas reparandas, ac ad perpetuum silentium de eodem crimine. *l. 2. ff. l. 3. C. ad S. C. Turpil. l. 3. ff. de Prævaric. l. 2. 3. 6. C. de his, qui accusant.* Si crimen privatum fuit delatum, & accusatum sine justa causâ & licentia desistit ab accusatione; pœna est arbitraria. *l. 7. ff. ad S. C. Turpil.*

Dico 1. Accusare criminaliter possunt omnes, qui non specialiter prohibentur à Jure propter unam ex sequentibus causis. *l. 8. seqq. ff. h. r. can. 14. caus. 2. q. 1.* Prohibentur autem 1. ob ætatem impuberes seu pupilli. 2. Ob sexum mulieres. 3. Ob sacramentum, scilicet militare, milites saltem in actuali expeditione. 4. Ob Officium Magistratus Superiorem in jurisdictione non agnoscens. 5. Ob statum servi. Item Clerici & Religiosi respectu Laicorum. *can. 6. 51. caus. 2. q. 7.* præsertim in ordine ad pœnam sanguinis. *c. 9. Ne Clerici vel Mon.* Non tamen prohibentur ex rationabili causâ accusare Clerici suum Episcopum & Religiosi suum Prælatum. *c. 11. h. r.* cum Monasterii & Ecclesiæ inter sit non habere malum Prælatum. 6. Ob conditionem pauperes, qui minus, quam 50. aureos in suis facultatibus namerant: quod tamen juxta hodiernos mores non procedit de pauperibus integre vitiis. *7. Ob*

7. ob crimen seu delictum infames, & quidem de Jure Civili tantum infames infamia Juris, de Jure Canonico autem etiam infames infamia facti. *can. 18. q. cit. can. 17. caus. 6. q. 1.* Item excommunicati, per *c. 7. de Judic.* quia stare in Judicio non possunt. Præterea criminosi, sicut infames de Jure Canonico omnes, de Jure Civili autem illi, qui jam ipsi propter delictum sunt accusati, & facta litis contestatione jam inter Reos censentur, nisi prius se purgaverint. *l. 19. C. de his, qui accusar. vel nisi quis gravius crimen alteri objiciat, quam sit illud, cuius ipse est accusatus. l. 1. C. eod.* 8. ob turpem quasum, qui pecunias accusationis causâ acceperunt. 9. ob suspicionem calumnia, qui gravem inimicitiam gerunt erga Reum. *c. 10. 13. 19. h. r.* Item qui aliquando subornati dixerunt falsum testimonium, vel jam semel calumniati sunt. Huc etiam referas Paganos, Judæos, hæreticos non toleratos in ordine ad accusandos Christianos. *can. 24. 25. caus. 2. q. 7.* 10. ob defectum mentis furiosi, mente capti, prodigi. 11. ob defectum corporis muti & simul surdi à natura; quia suam voluntatem satis explicare nequeunt. 12. ob reverentiam liberi suos parentes & ascendentes in linea recta; liberus patronum, discipulus magistrum. per *l. 4. §. 1. ff. de in jus vocando.* Item vassallus dominum, alumnus educatorem, & Laicus Clericum. 13. ob conjunctionem sanguinis parentes suos liberos, nisi isti illis insidias intruxerint, aut violentas manus intulerint: fratres & sorores se invicem, nisi unus alteri insidias intruxerit. *l. 13. 14. 18. C. de his, qui accusar.* Sed notandum, prædictos plerosque (exceptis fortè solis ratione privatis, capitalibus inimicis, & excommunicatis non toleratis) communiter ab Auctoribus admitti ad accusandum, quando suam vel suorum injuriam persequuntur. *can. 14. cit. & l. 11. ff. h. r. per suos intelligit Farinac. l. 1. q. 12. n. 58.* cum Gomez consanguineos usque ad sextum gradum, vel usque ad 4. gradum in computatione Juris Canonici: vel quando crimen est valde atrox, uti Hæresis, Simonia, crimen læsæ Majestatis. Vel quando agitur de Ecclesiæ, Monasterii, vel publica utilitate. Vel quando nec Reus per exceptionem, nec Judex eos repellit ex officio. Denique cum hodie abrogatum ferè dixerimus accusationem propriè dictam, non magni refert, quinam accusare possint, vel non, eò quod Judices denuntiationem vel querelam hodie recipiant à quocunque porrectam, & postea per Inquisitionem soleant procedere. Adde, quod in utroque foro constituantur Fiscales & Syndici, seu Procuratores Fisci, qui ex officio suo tenentur deferre crimina.

14. Quæres, an quis Reum nullâ laborantem infamia possit. 2. Vel debeat accusare. 3. An nullâ præviâ admonitione? R. ad 1. affirmative, modò delictum non sit ita occultum, ut ab Accusatore probari sufficienter nequeat. Neque dicas, legem charitatis non admittere, ut per accusationem mani-

Lib. V. R. P. Viti Pichler.

festetur delictum alterius occultum, Leges autem Positivas ad Criminalem processum exigere diffamationem, notitiam publicam, & indicia criminis urgentia. Siquidem accusatio spectat utilitatem publicam, quæ merito præfertur famæ privati hominis delinquentis: notitia autem publica criminis non solum per diffamationem vel alia indicia æquipollentia, sed etiam per probationem convincentem accusatoris obtinetur. Nulla autem existit lex, quæ determinare exigat diffamationem. R. ad 2. negative, nisi per accidens ex omissione accusationis vel Reipublicæ, vel homini privato immineret damnum, alia ratione, v. g. denuntiatione, monitione &c. non impedibile vel reparabile; tunc enim lex charitatis obligaret ad accusandum. R. ad 3. cum distinctione: si delictum est occultum, nec de eo præcessit diffamatio (licet absolute per duos vel tres testes probari possit) ac insuper nec Reipublicæ nec privato timetur grave damnum, vel saltem impedibile per privatam admonitionem delinquentis, lex charitatis obligat (non justitiæ, ut habet Lessius & alii contra Palao) præmittere admonitionem privatam, ut parcatur famæ delinquentis: si verò ex omissione accusationis timeatur damnum Reipublicæ aut privati, non impedibile per admonitionem privatam, seu si Reus per privatam admonitionem non credatur emendandus, & non inducendus ad satisfactionem parti læsæ, illâ omisâ licetè accusatur; præsertim cum accusatio per se non tam ad emendationem delinquentis ordinetur, quam ad vindictam publicam in bonum commune.

Dico 2. Accusari vicissim possunt iterum 15 regulariter omnes delinquentes. *l. 12. pr. ff. h. r.* Excipiuntur autem 1. Legati, & qui Reipublicæ causâ absunt, item Magistratus majores, & temporales, quamdiu officium & jurisdictionem exercent. *l. 12. cit. 2.* Supremi Principes Superiorem non recognoscences, uti Papa, Imperator, Rex, *can. 13. caus. 9. q. 3. Bulla Aur. c. 5. §. 3.* At in *can. 6. d. 40.* excipitur Papa quoad crimen hæresis. 3. Infantes, furiosi, mente capti; quia delicti non sunt propriè capaces. 4. Impuberes, saltem in ordine ad poenam ordinariam. *c. 1. de delict. pueror.* ob imprudentiam ætatis. 5. Absentes à loco Judicii in ordine ad poenam relegationem majorem, quo casu, licet accusari valeant in ordine ad effectum, ut citari possint, sententia tamen contra eos, utpote indefensos, ferri nequit, sed judicium manet suspensum per annum, & interea annotantur citati & malitiosè absentes vel latentis bona, seu in Inventario distinctè describuntur, obsignantur, atque arrestantur, & si intra annum non compareat, hæc bona cedunt fisco, nisi postmodum comparens purget contumaciam. *l. 1. pr. & §. 2. 3. l. fin. ff. de requirend. vel absens. condemnand. l. 6. C. h. r.* ac insuper condemnari post annum potest ad poenam pecuniariam, infamiam,

B b

mixæ, relegationis, nunquam verò ad pœnam capitis, vel relegatione majorem. *l. 5. pr. ff. de pœn. c. 8. de dolo.* Imò de Jure Canonico etiam ante anni lapsum per censuras ad comparandum cogi potest, si ejus persona vel bona apprehendi nequeant. 6. Qui accusationi jam præscriperunt. *l. 3. ff. de requir. vel absent. condemn.* tempus autem præscriptionis hujus ordinariæ sunt 20. anni à die perpetrati criminis; quamvis delictis carnis (exceptò stuprò cum vi publica, & adulterio cum incestu) & crimini peculatus præscribatur 5. annis: nunquam verò, per quodcunque tempus, accusationi criminis hæresis, læsæ Majestatis, parricidii, suppositi partus, assassinii, falsæ monetæ &c. ut notant DD. licet de singulis non exstet textus Juris. 7. Mortui. *l. fin. ff. ad L. Jul. Majest. l. 20. ff. h. r.* cum delicta & pœnæ suos debeant tenere auctores. Excipe crimen hæresis, læsæ Majestatis, repetundarum &c. nam bona eorum, qui talium criminum sunt rei, de Jure applicantur fisco, & læsis, licet jam demortui sint ante condemnationem. Crimen *Repetundarum* vocatur, quando constitutus in publico officio pecunias vel munus accipit, ut vel officium suum impertiat, vel contra illud faciat. Item excipe casum, quo quis ante obitum condemnatus est ad pœnam pecuniariam tantum, lite prius cum defuncto contestata; tunc enim ad eam obligatur etiam hæres. 8. Qui semel accusatus, & per sententiam definitivam validam in foro externo vel absolutus vel condemnatus est, de eodem crimine accusari denuo prohibetur etiam ab alio; nisi nempe iste, prioris accusationis ignarus, suam vel suorum injuriam prolequeretur; vel doceret, in prima accusatione prævaricationem intervenisse aut collusionem; vel nisi in primo Judicio fuisset tantum civiliter accusatus; vel tantum ab observatione Judicii absolutus. *c. 6. h. r. l. 7. ff. & l. 9. C. eod. l. 3. §. 1. ff. de Prævaricat.* Dices, in *l. 3. C. quib. res judic. non nocet.* habetur, inter alios acta & judicata aliis nec obesse nec prodesse tam in causis criminalibus quam civilibus: ergo tertius liberè accusare permittendus est semel absolutus super eodem crimine. 2. In criminalibus illa regula solum procedit, quando Reus non est absolutus per calumniam aut collusionem cum Adversario. *l. fin. ff. de Prævaricat. l. 11. C. h. r.* vel quando fuit tantum absolutus ab observatione Judicii, vel non per sententiam, sed per transactionem aut viam exceptionis, vel quando posterior accusator non suam vel suorum injuriam persequitur, prioris accusationis ignarus, vel quando denique prius non fuit actum criminaliter.

16 Quæres, an laicus semel accusatus super crimine mixti fori, & in uno foro, v. g. Ecclesiastico condemnatus vel absolutus, possit denuo accusari & puniri in altero foro, v. g. sæculari, aut vicissim? 2. I. an talis, in uno foro absolutus, in altero possit oppo-

nere exceptionem rei judicatæ, & liber sit à nova accusatione & punitione, controversum est inter DD. Negat Clarus, & pro se ait Itare communem DD. & praxim tribunaliū. Id tamen aliis videtur pugnare contra *c. 6. l. 7. 11. & 14. ff. h. r.* ubi negatur, per sententiam absolutum de eodem crimine accusari denuo posse. 2. condemnatus in uno foro, at pœnā ordinariā vel delicti commensuratā, non punitus denuo accusari & ab altero Judice puniri potest, modo caveatur, ut pœnā ab utroque Judice inflicta & simul sumpta non excedat pœnam delicto commensuratam, & ordinariā. *c. 7. de pœnis in 6.* ubi habetur, quod punitus in foro Ecclesiastico adhuc puniri possit in foro sæculari; quia pœnā spiritalis & medicinalis, quæ ferè in foro Ecclesiastico infligitur, non tollit temporalem, nec ista illam. Si verò in uno foro fuisset pœnā ordinariā & condignā affectus, in altero foro rursus accusari & puniri non posset, ut deciditur in *c. fin. de Except. in 6.* Ibi enim habetur, quod sententia lata in uno foro pariat exceptionem rei judicatæ in altero foro; idque suadet æquitas naturalis, ne idem delinquens super eodem delicto judicetur & puniatur bis.

§. III.

De Denuntiationibus.

Sciendum 1. Denuntiationem in genere sic posse describi: est minus solennis, legitime facta, delatio seu manifestatio criminis, vel criminosis, vel utriusque apud Superiorem, vel tantum Patrem, vel tantum Judicem. Bonitas hujus descriptionis patebit ex dicendis, ex quibus constabit, eam non futuram omnino generalem, omnibus denuntiationum speciebus convenientem, & ab Accusationibus distinctam, nisi dicta omnia complectatur: per tō minus solennis inter alia differt ab Accusatione itricte sumpta: per tō legitime facta denotatur modus, qui in ea adhiberi debet: per tō criminis non solum intelligitur crimen jam commissum, sed etiam omnia denuntiatione faciendum, adeoque & impediendum, ut comprehendatur denuntiatio Canonica. Nam Canonistæ Denuntiationem communiter dividunt in Evangelicam, Canonica, & Civilem, Theologi verò, & fortè melius, in Evangelicam & Judicialem: hanc verò primum in Canonica & Civilem. Nec in omni Denuntiatione necesse est intendere vindictam publicam, sicut in Accusatione. Itaque

2. Denuntiationem Evangelicam vocant illam, quam Christus in Evangelio *Matth. 18. 15.* docuit & præcepit his verbis: *si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium reseretur super omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesie. h. e. denuntia Superiori vel Judici Ecclesiastico tanquam Patri, ut corrigatur non tuam*